

Utlåtande Rotel VI (Dnr 2017/000756)

Stärk arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Motion (2017:30) av Andréa Ström och Eva Solberg (båda M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Andréa Ström och Eva Solberg (båda M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige följande.

- Att uppdra åt kommunstyrelsen att hemställa hos regeringen att utreda förutsättningarna för att införa en egen brottsrubricering gällande hedersvåld i brottsbalken.
- Att uppdra åt socialnämnden att införa en utbildning riktad till de yrkesgrupper som möter unga som blivit eller riskerar att bli könsstympade.
- Att uppdra åt socialnämnden att införa ett lokalt kompetensteam, likt det nationella, kring hedersrelaterat våld och förtryck för att samordna arbetet i staden.
- Uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att införa obligatorisk samhällsorientering med fokus på svensk lagstiftning, jämställdhet och motverkan av hederskultur. Samhällsorienteringen ska gälla för både nyanlända och asylsökande.
- Uppdra åt socialnämnden att verka för att Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, inte enbart arbetar uppsökande utan även med förebyggande insatser. Arbetet ska rikta sig mot unga och information ska även ges till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Arbetsmarknadsnämnden, Socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Länsstyrelsen i Östergötland, Origo resurscentrum, Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime, RFSU, ROKS och Rädda Barnen. Länsstyrelsen i Östergötland, Origo resurscentrum, Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime, RFSU, ROKS och Rädda Barnen har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck innehåller en tydlig strategi för hur staden på ett strukturerat, prioriterat och omfattande sätt, ska arbeta för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd och skydd när det uppstår.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det regelverk som finns idag innebär att nyanlända flyktingar och deras anhöriga inom en snar framtid efter beviljat uppehållstillstånd kommer att genomgå samhällsorientering där det innehåll som föreslås i motionen ingår och att motionens intentioner därmed i stor utsträckning redan tillgodoses.

Socialnämnden delar bilden att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver utvecklas, men menar att de uppdrag som motionen efterfrågar ryms och kan utvecklas inom stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, i Origos verksamhet och andra insatser som socialnämnden ansvarar för.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd instämmer i motionärernas åsikt att arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck behöver stärkas inom angivna områden.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till samtliga förslag som motionsförfattarna framför förutom inrättandet av ett lokalt kompetensteam, då nämnden anser att den kompetens som redan idag finns hos Origo samt stadsdelarnas och kommunernas relationsvåldsteam uppfyller den funktion som ett lokalt kompetensteam skulle tillföra.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget samtliga punkter men ser gärna även att en översyn görs av skrivningen i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) kriterier beträffande minderåriga som förväntas bli delaktiga eller görs delaktiga i utövandet av hedersrelaterat våld och förtryck.

Mina synpunkter

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som innebär en upprepad kränkning av grundläggande mänskliga rättigheter. Våldet och förtrycket orsakar ett stort mänskligt lidande och medför dessutom stora samhällsekonomiska kostnader. Våld och förtryck som utövas i en hederskontext riktas i stor utsträckning mot flickor och kvinnor, och är därför ett omfattande jämställdhetsproblem. Även pojkar och unga män som lever i en hederskontext kan vara utsatta. Därtill är transpersoner en särskilt utsatt grupp. Som samhälle kan vi aldrig acceptera att människor inte har makten över sina egna liv och arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är prioriterat i staden.

Stockholms stad antog vid kommunfullmäktiges sammanträde den 30 januari 2017 ett nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (dnr 155-1324/2016). Det är första gången som staden antar ett program mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ambitionen i programmet är tydlig - Stockholm ska vara en stad fri från våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. En bärande del av programmet är det förebyggande arbetet, att på ett tidigt stadium förändra och motverka normer som bidrar till att våld uppstår.

Samtidigt måste personer som utsätts för våld och förtryck ges stöd och hjälp. I programmet riktas därför åtgärder mot såväl vuxna personer som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck och mot barn som lever med våld i nära relationer eller i en hederskontext. Barn i dessa situationer är oerhört utsatta och ett tydligt barnperspektiv ska därför genomsyra hela stadens arbete, inte minst i frågor som rör våldsutsatthet och förtryck i en hederskontext är detta särskilt viktigt.

Programmet riktar också fokus mot de personer som utövar hedersrelaterat våld och förtryck. Stöd och hjälp till dem som utsätts är viktigt och ska inte kompromissas med. Men för att åstadkomma en långsiktig förändring krävs också att den som utövar våldet och förtrycket förändrar sitt beteende. Det här är ett område där insatser fortfarande saknas i stor utsträckning. Ett viktigt led i implementeringen av programmet är därför att utveckla och införa insatser som leder till att personer slutar utöva våld.

Motionärerna lyfter ett flertal förslag som redan idag finns och genomförs. Utbildning till stadens anställda är en av de bärande punkterna i implementeringen av det ovan nämnda programmet, och utbildningssatsningarna omfattar bland annat specialistutbildningar rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Staden ingår sedan drygt fem år, tillsammans

med övriga länskommuner, polisen och landstinget, i Origo resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, som arbetar såväl förebyggande och stödjande till barn och unga som med information, kunskapsspridning och rådgivning till yrkesverksamma. Därtill finns i flertalet stadsdelar särskilda relationsvåldsteam som arbetar med stöd till personer som utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I budget 2018 beslutade vi också att inrätta tre nya relationsvåldscentrum i staden, som även de ska ha kompetens i frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Motionärerna föreslår även obligatorisk samhällsorientering till nyanlända och asylsökande. Jag instämmer i att kunskap om rätten till ett liv fritt från hedersrelaterat våld och förtryck är viktigt att förmedla i samhällsorienteringen. Som Arbetsmarknadsnämnden beskriver ges redan samhällsorientering inom ramen för det statliga etableringsuppdraget. Det finns samtidigt personer som inte omfattas av etableringen, exempelvis anhöriginvandrare eller asylsökande. Staden saknar mandat att fatta beslut om att dessa ska ingå i obligatorisk samhällsorientering, då frågan styrs av nationell lagstiftning. Staden har dock tagit initiativ till ett stärkt socialt stöd riktat till alla nyanlända i syfte att nå även de grupper som inte nås genom etableringsuppdraget. Stockholms stad har även tagit initiativ till en särskild föräldrautbildning riktad till nyanlända föräldrar – Föräldraskap i Sverige – som bland annat tar upp frågor om barns rättigheter, jämställdhet och våld i familjen.

Vad gäller förslaget om en särskild brottsrubricering så anser jag att detta är en viktig fråga för rättsväsendet och den nationella politiken att utreda. De personer som begår hedersrelaterade brott ska straffas. Regeringen har under år 2017 tagit initiativ till en utredning som bland annat ska ta ställning till om det bör införas en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv i 29 kap. 2 § brottsbalken. Vi som kommun har här en viktig uppgift att utgöra ett stöd till de personer som utsätts för brott att genomföra en rättsprocess. Därför finns denna uppgift med i uppdraget till de nya relationsvåldscentrumerna som kommer att inrättas under året.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2017:30) om att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck av Andréa Ström och Eva Solberg (båda M) bifalls.
2. Därutöver anfördes följande.

Oavsett religiös eller kulturell bakgrund ska alla människor ha samma rätt att växa upp och forma sina liv. Så ser det inte ut för alla i dag. Trots stora satsningar från Alliansen under förra mandatperioden, bland annat för att förebygga hedersrelaterat våld och hjälpa utsatta människor, behöver vi göra mer.

Skola, sjukvård, socialtjänst och andra samhällsbärande funktioner har alltid ett ansvar att värna medborgarnas trygghet, inte minst barnen. För ett utsatt barn kan stabila insatser från våra samhällsbärande institutioner vara skillnaden mellan trygghet och extrem utsatthet. Därför vill Moderaterna komplettera det arbete som görs i staden för att motverka hedersrelaterat våld med de förslag som lyfts fram i motionen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 16 maj 2018

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Åsa Lindhagen

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Andréa Ström och Eva Solberg (båda M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige följande.

- Att uppdra åt kommunstyrelsen att hemställa hos regeringen att utreda förutsättningarna för att införa en egen brottsrubricering gällande hedersvåld i brottsbalken.
- Att uppdra åt socialnämnden att införa en utbildning riktad till de yrkesgrupper som möter unga som blivit eller riskerar att bli könsstympade.
- Att uppdra åt socialnämnden att införa ett lokalt kompetensteam, likt det nationella, kring hedersrelaterat våld och förtryck för att samordna arbetet i staden.
- Uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att införa obligatorisk samhällsorientering med fokus på svensk lagstiftning, jämställdhet och motverkandet av hederskultur. Samhällsorienteringen ska gälla för både nyanlända och asylsökande.
- Uppdra åt socialnämnden att verka för att Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, inte enbart arbetar uppsökande utan även med förebyggande insatser. Arbetet ska rikta sig mot unga och information ska även ges till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Arbetsmarknadsnämnden, Socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Länsstyrelsen i Östergötland, Origo resurscentrum, Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime, RFSU, ROKS och Rädda Barnen. Länsstyrelsen i Östergötland, Origo resurscentrum, Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime, RFSU, ROKS och Rädda Barnen har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck utgår från kommunfullmäktiges mål 4.5 *Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld* där åtgärder som syftar till att förhindra hedersrelaterat våld och förtryck prioriteras. Stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck 2017-2020 är en utgångspunkt för arbetet i stadens nämnder och bolag. Programmet innehåller en tydlig strategi för hur staden, på ett strukturerat, prioriterat och omfattande sätt, ska arbeta för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd och skydd när det uppstår.

Origo är länets myndighetsgemensamma resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck och drivs i samarbete mellan Stockholms stad och övriga kommuner i länet, Stockholms läns landsting och Polismyndigheten. Origo erbjuder stöd och vägledning till ungdomar 13-26 år som lever i en hederskontext samt konsultativa samtal och utbildningar till olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer. Stöd och skydd erbjuds till de som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Verksamheten Kruton erbjuder skyddat boende, öppenvård, eftervård, kontaktmannaskap och boendestöd till unga vuxna mellan 16 och 25 år som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Skyddat boende erbjuds även genom stadens kriscentrum för kvinnor och barn som varit utsatta för psykiskt, fysiskt och/eller sexuellt våld.

I juli 2014 skärptes lagstiftning kring tvångsäktenskap och barnäktenskap. Två nya brott infördes i brottsbalken, och samtidigt avskaffades möjligheten för barn att få dispens att gifta sig. Den svenska lagstiftningen är tydlig och flera myndigheter arbetar med förebyggande insatser.

Trots ambitionshöjningen i lagstiftningen så har svenska myndigheter idag begränsande möjligheter att genom tvångsåtgärder förhindra att personer som har anknytning till Sverige förs utomlands för att ingå tvångsäktenskap eller könsstympas. Den pågående utredningen om starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv (Ju 2017:06) fick mot bakgrund av detta i juni 2017 ett utökat uppdrag. Utredningen ska också analysera och ta ställning till möjligheterna att införa mer effektiva verktyg för att förebygga och förhindra att personer med anknytning till Sverige tvingas ingå äktenskap eller könsstympas utomlands. Stadsledningskontoret ser positivt på regeringsuppdraget i vilket en rad åtgärder ska övervägas, till exempel omhändertagande, återkallelse och spärr av pass eller utfärdande av reseförbud i skyddande syfte. Det kan även handla om åtgärder för att framtvunga eller underlätta att en utsatt person återförs till Sverige. Utredaren ska även se över hur arbetsmetodiken kan förbättras och hur samverkan mellan myndigheter kan utvecklas. Uppdraget ska slutredovisas i sin helhet i september 2018.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2017 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Motionens förslag om att införa en obligatorisk samhällsorientering för både nyanlända och asylsökande kan förstås på flera sätt – antingen som att personer redan under tiden före beslut om uppehållstillstånd ska få samhällsinformation eller som att målgruppen bör utökas till att gälla andra nyanlända än de som lagstiftningen anger som målgrupp för insatsen.

Idag är samhällsorienteringen ett obligatoriskt inslag i de etableringsplaner som upprättas för personer som har fått uppehållstillstånd och deras anhöriga. Asylsökande får dock invänta beslut om uppehållstillstånd innan de erbjuds denna utbildning. I den aktuella motionen framförs: *”Arbetsmarknadsförvaltningen föreslås införa obligatorisk samhällsorientering med fokus på svensk lagstiftning, jämställdhet och motverkande av hederskultur för såväl nyanlända som asylsökande.”*

Förvaltningen konstaterar att frågan om obligatorisk samhällsorientering för såväl nyanlända som asylsökande styrs av nationell lagstiftning.

Arbetsmarknadsförvaltningen har därmed inga möjligheter att införa obligatorisk samhällsorientering för grupper som idag inte omfattas av ett sådant obligatorium.

Mot bakgrund av att det för närvarande pågår omfattande förändringar av lagstiftningen gällande nyanlända och att en särskild mottagandeutredning bland annat utreder kommunens ansvar vad gäller asylsökande anser förvaltningen att staden tills vidare bör avvakta eventuella förslag gällande kommunens ansvar för samhällsorientering för en vidare personkrets.

Länsstyrelsen har för närvarande i uppdrag att göra en satsning på samhällsinformationsinsatser främst via organisationer inom det civila samhället för de asylsökande och bör ses som ett viktigt steg i tidiga insatser för asylsökande. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att ett standardiserat samhällsinformationspaket även för asylsökande skulle medföra vissa fördelar då det skulle ge en röd tråd mellan den informationen som ges innan personen får uppehållstillstånd och den som ges efter uppehållstillstånd.

När det gäller innehållet i den samhällsinformation som idag ges till personer som fått uppehållstillstånd så ingår det som föreslås i motionen om ”svensk lagstiftning, jämställdhet och motverkandet av hederskultur”, redan i den undervisning som sker. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det regelverk som finns idag innebär att nyanlända flyktingar och deras anhöriga inom en snar framtid efter beviljat uppehållstillstånd ges möjlighet att genomgå samhällsorientering där det innehåll som föreslås i motionen ingår och att motionens intentioner i denna del därmed tillgodoses.

En svårighet som har uppmärksamats rör målgruppen anhöriginvandrare. Trots att de har rätt att delta i samhällsorienteringen är det få som gör det.

Stockholms stad informerar genom Vuxenutbildningscentrum om samhällsorienteringen vid inskrivning till sfi samt har personal som åker till sfi-skolor för att informera om insatsen i klassrum och via bokbord. Behovet av information på modersmålet om hur det svenska samhället fungerar samt rättigheter och skyldigheter torde vara stort även i målgruppen anhöriginvandrare. Stadsledningskontoret genomför för närvarande tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden en utredning om stadens sociala stöd till nyanlända. Ett utbyggt socialt stöd kan antas skapa förutsättningar att nå ut till fler med information och även motiverande arbete för att fler ska delta i samhällsorienteringen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2017 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Enligt en statlig utredning¹ uppskattas att ungefär 100 000 personer i åldern 13 – 25 får sina liv begränsade på grund av hedersrelaterat våld och förtryck. Flickor och kvinnor drabbas hårdast men transpersoner, pojkar och unga män utsätts också. Personer med funktionsnedsättning som ofta är beroende av sin omgivning riskerar att isoleras socialt. En intellektuell funktionsnedsättning kan även försämra förmågan att återge eventuella övergrepp.

Könsstymning

Könsstymning är förbjudet i Sverige. Trots detta har Socialstyrelsen gjort beräkningen att närmre 38 000 flickor och kvinnor som nu bor i Sverige kan ha utsatts för någon form av könsstymning innan de kom hit. Av dessa är ungefär 7 000 flickor under 18 år².

Stockholms stads program mot hedersrelaterat våld och förtryck

---

¹ SOU 2014:49, *Våld i nära relationer, en folkhälsofråga*

² Socialstyrelsen 2015, *Flickor och kvinnor i Sverige som kan ha varit utsatta för könsstymning – en uppskattning av antalet*.

Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål, ”Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld”, har staden skapat ett program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck som sträcker sig över perioden 2017-2020.

Programmet innehåller en tydlig strategi för hur staden, på ett strukturerat, prioriterat och omfattande sätt, ska arbeta för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd och skydd när det uppstår. Förutom att arbetet ska vara samordnat inkluderar målen bland annat kunskap - och kompetenshöjande insatser till stadens medarbetare. Som en del av programmet ska en kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms stad genomföras.

Berörda nämnder ska inom ramen för programmet utveckla sitt arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

För socialnämnden innebär implementeringen av programmet att det arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som pågått sedan flera år inom nämndens verksamhetsområden kommer att utvecklas och förstärkas.

Stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

Stadens förebyggande arbete sker framför allt i socialtjänsten, skolan och förskolan. Utbildningsnämnden har uppdraget att i samarbete med kommunstyrelsen genomföra en kunskapssatsning till skolans personal och elever kring hedersrelaterat våld och förtryck. Socialnämndens uppdrag att höja medvetenhet och kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter realiseras genom särskilda utbildningsinsatser för stadens anställda inom alla verksamhetsområden. Detta inkluderar att stärka kompetensen kring olika sårbarhetsfaktorer som kan påverka vissa personers liv, såsom att leva i en hederskontext.

Socialtjänsten ska också ge stöd och skydd till de som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Verksamheten Kruton erbjuder skyddat boende, öppenvård, eftervård, kontaktmannaskap och boendestöd till unga vuxna mellan 16 och 25 år som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Skyddat boende erbjuds även genom stadens kriscentrum för kvinnor och barn som varit utsatta för psykiskt, fysiskt och/eller sexuellt våld.

För att bistå våldsutsatta med stöd och hjälp finns, förutom Samtalsmottagningen där personer som varit utsatta för våld i nära relationer och/eller sexuella övergrepp erbjuds professionell samtalshjälp, Relationsvårdscentrum Sydost (RVCS). Under 2017 påbörjas inrättandet av ett nytt Relationsvårdscentrum i stadens norra delar. Detta är startskottet till en stadsövergripande verksamhet som ska täcka hela stadens behov.

Origo är länets myndighetsgemensamma resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Resurscentret ger stöd till ungdomar mellan 13 och 26 år som lever i en hederskontext. I mars lanserade Origo en affischkampanj i drygt 800 skolor och 34 ungdomsmottagningar i Stockholms län. Affischerna, som är framtagna i samarbete med ungdomar, informerar om tvångsäktenskap och vart ungdomar kan vända sig för att få hjälp.

Centret är även en plattform dit yrkesverksamma, från myndigheter och

frivilligorganisationer som arbetar med målgruppen kan vända sig för konsultation eller ta del av utbildningsdagar kring hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstymning³. Origo genomför även särskilda utbildningsinsatser för att öka kunskapen bland skolpersonal och elevhälsan tillsammans med utbildningsförvaltningen⁴. Under 2016 deltog runt 2 170 yrkesverksamma i Origos kompetenshöjande insatser och drygt 2 200 skolelever nåddes genom föreläsningar i högstadie – och gymnasieskolor.

För att öka samverkan mellan länets kommuner, olika yrkesgrupper samt involvera fler viktiga aktörer finns den digitala plattformen Origobook. Plattformen möjliggör kunskaps – och erfarenhetsutbyte mellan yrkesverksamma i Stockholms län som möter unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialförvaltningens reflektioner

Socialförvaltningen delar bilden att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver utvecklas för att vara likställt och nå stadens alla områden. Förvaltningen instämmer i att stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska vara samordnat samt att det ska finnas relevant utbildning till de yrkesgrupper som möter unga som blivit eller riskerar att utsättas för könsstymning. Förvaltningen menar också att förebyggande arbete riktat direkt till unga och till de verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete är centralt för att upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen anser att de viktiga och angelägna insatser som efterfrågas i motionen ryms och kan utvecklas inom stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, i Origos verksamhet och andra insatser som socialnämnden ansvarar för. Programmet innehåller en tydlig strategi för hur staden, på ett strukturerat, prioriterat och omfattande sätt, bland annat genom kompetenshöjande insatser, ska arbeta för att förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd och skydd när det uppstår. Programmet lyfter också särskilt fram att arbetet ska vara samordnat.

---

³ Utbildningsinsatsen om könsstymning ges tillsammans med Amelmottagningen på Södersjukhuset

⁴ Budget 2017 – Ett Stockholm för alla, s. 213

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnds tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i motionärernas åsikt att arbetet för att motverka de problem som hedersrelaterat våld och förtryck utgör, behöver stärkas.

Brottsrubricering i brottsbalken

Förvaltningen är positiv till en hemställan hos regeringen att utreda förutsättningarna för att införa en egen brottsrubricering gällande hedersvåld i brottsbalken.

Utbildning

Förvaltningen är positiv till utbildning för personal inom socialtjänst, skola och vård som gäller arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildning för de yrkesgrupper som möter personer som blivit eller riskerar att bli könsstympade tillhandahålls idag av bland annat landstinget, Origo och Uppdrag Psykisk Hälsa (en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting för 2017). Förvaltningen föreslår ett utökad uppdrag för Origo som täcker behovet av stöd och kompetensutveckling. Uppdraget bör gälla både yrkesgrupper som möter personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och de som möter unga som blivit eller riskerar att bli könsstympade.

Förvaltningen vill framhålla vikten av att, förutom socialtjänst- personal, även skolpersonal, såväl lärare som personal inom elevhälsovården, nås av kompetenshöjande insatser i ämnet hedersrelaterat våld och förtryck. Även personal inom stadens förskolor och alla verksamheter inom handikapp- och äldreomsorg har behov av riktade utbildningssatsningar inom området. Det är viktigt att stadens informations- och påverkansinsatser i frågan även når de fristående skolorna och andra privata aktörer.

Lokalt kompetensteam

Förvaltningen är delvis positiv till förslaget om ett lokalt kompetensteam för att samordna arbetet. Förvaltningen menar att ett utökad uppdrag för Origo skulle vara lämpligare än att staden skulle ha ett eget kompetensteam. Origo har ett länsövergripande perspektiv med kommun, landsting och polis som huvudmän. Förvaltningen önskar att även organisation av samverkan och samverkansforum, mellan olika aktörer, ingår i uppdraget.

Samhällsorientering

Förvaltningen är positiv till förslaget om en obligatorisk samhällsorientering med fokus på svensk lagstiftning, jämställdhet och motverkandet av hederskultur, för både nyanlända och asylsökande.

Origo

Origo är, enligt förvaltningens uppfattning, en väl fungerande verksamhet. Förvaltningen instämmer i att Origo skulle kunna utöka sitt uppsökande och förebyggande arbete. Förvaltningen anser att detta arbete dessutom bör omfatta föräldrar, vilka har en nyckelroll i sammanhanget. Genom samarbete med den idéburna sektorn skulle staden via Origo kunna nå föräldrar med information och påverkansarbete. Förvaltningen önskar att Origos uppdrag utökas. Förvaltningen anser att stöd och kompetensutveckling för personal och förebyggande insatser bör samlas under en huvudman. Förvaltningen föreslår att detta uppdrag omfattar utsatta i alla åldrar. Att samla allt under en huvudman skulle främja arbetet inom området för både utsatta, anhöriga och yrkesverksamma.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att utreda förutsättningarna att införa en egen brottsrubricering gällande hedersvåld i brottsbalken. Förvaltningen menar att en egen brottsrubricering sannolikt skulle kunna medföra att den grupp som utsätts för hedersrelaterat våld skulle kunna erbjudas ännu bättre skydd då hedersvåld skiljer sig från merparten av annan typ av våld då det ofta utövas av flera parter så som familj, släkt och andra närstående.

Förvaltningen ser mycket positivt på att tillskapa en utbildning om könsstympling för yrkesverksamma. Förvaltningens bild är att det finns en hel del kunskap inom området men att det vore värdefullt med en generell kompetenshöjning.

Vad gäller motionsförfattarnas förslag att inrätta ett lokalt kompetensteam menar förvaltningen att Origo idag har denna kompetens liksom stadsdelarnas och kommunernas relationsvårdsteam. Därtill har förvaltningen kännedom om att det under sensommaren kommer behandlas ett ärende i socialnämnd kring att inrätta en central verksamhet där stöd ska kunna erbjudas till både våldsutsatta och våldsutövare. Denna verksamhet kommer därmed att kunna erbjudas till stadens medborgare och förutsatt att förslaget bifalls så borde verksamheten vara igång i början av 2018.

Förvaltningen ser därmed inte att det finns ett behov av att inrätta ett lokalt kompetensteam.

Angående förslaget med obligatorisk samhällsorientering så uppfattar förvaltningen att den ordningen redan finns. I Sverige är det lag på att nyanlända flyktingar och invandrare samt deras anhöriga ska få utbildning om Sverige och hur det svenska samhället fungerar om minst 60 timmar, Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. I Stockholm finns Centrum för samhällsorientering som är ett gemensamt samordningskansli för 25 kommuner i Stockholms län. I deras samhällsorientering, som omfattar 72 timmar, så behandlas bland annat den enskildes rättigheter och skyldigheter, vad lagen säger om familjen, vad den enskilde ska göra om den utsätts för våld hot eller diskriminering, och kvinnors och barns rättigheter. Förvaltningens synpunkt är därmed att motionsförfattarnas förslag om samhällsorientering redan är uppfyllt.

Vad gäller motionsförfattarnas avslutande förslag om att Origo uppdras att arbeta mer förebyggande så ställer sig förvaltningen positiv till detta. Förvaltningen framhåller dock att en förutsättning för att detta ska kunna bli möjligt är att ytterligare resurser tillförs.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären föreslår att en egen brottsrubricering gällande hedersvåld ska införas i brottsbalken, vilket är en regeringsfråga.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagets samtliga punkter.

Vad gäller den första punkten ser förvaltningen gärna att en översyn görs av skrivningen i LVU-lagstiftningens kriterier beträffande minderåriga som förväntas bli delaktiga eller görs delaktiga i utövandet av hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämställdhetsperspektivet bör särskilt beaktas då arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck bedrivs.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföras:

Oavsett religiös eller kulturell bakgrund ska alla människor ha samma rätt att växa upp och forma sina liv. Så ser det inte ut för alla i dag. Trots stora satsningar från Alliansen under förra mandatperioden, bland annat för att förebygga hedersrelaterat våld och hjälpa utsatta människor, behöver vi göra mer.

Skola, sjukvård, socialtjänst och andra samhällsberedande funktioner har alltid ett ansvar att värna medborgarnas trygghet, inte minst barnens. För ett utsatt barn kan stabila insatser från våra samhällsberedande institutioner vara skillnaden mellan trygghet och extrem utsatthet.

Därför vill Moderaterna komplettera det arbete som görs i staden för att motverka hedersrelaterat våld med de förslag som lyfts fram i motionen.